

Usnesení Nejvyššího soudu SR ze dne 18.03.1992, sp. zn. 7 Co 47/90, ECLI:CZ:NSSR:1992:7.CO.47.1990.1

Číslo: 1/1992

Právní věta: Ak požívateľ starobného dôchodku oznámil v priebehu súdneho konania podľa ustanovenia § 244 a nasl. O.s.p. , že nechce poberať starobný dôchodok a chce byť ďalej zamestnaný, išlo tu o žiadosť, aby bola zastavená výplata dávky, o ktorej rozhodol orgán dôchodkového zabezpečenia. Orgán dôchodkového zabezpečenia tu nemôže zrušiť len z tohto dôvodu predtým vydané rozhodnutie o priznaní starobného dôchodku.

Soud: Nejvyšší soud SR

Datum rozhodnutí: 18.03.1992

Spisová značka: 7 Co 47/90

Číslo rozhodnutí: 1

Číslo sešitu: 2-3

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Přezkum správních rozhodnutí, Rozhodnutí jiných orgánů, Sociální zabezpečení

Předpisy: 100/1988 Sb. § 96
§ 119

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

V konaní začatom na základe návrhu navrhovateľa na preskúmanie rozhodnutia bývalého Úradu dôchodkového zabezpečenia v Bratislave zo 7. 11. 1989, ktorým bol navrhovateľovi s účinnosťou od 5. 7. 1989 priznaný starobný dôchodok v sume 1653 Kčs mesačne. Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením zrušil medzičasom vydané posledné zmenové rozhodnutie odporcu z 8. 12. 1989, o priznaní starobného dôchodku navrhovateľovi od 5. 7. 1989 v sume 1928 Kčs mesačne. Rozhodol tak po vyjadrení navrhovateľa na pojednávaní, že mení obsah svojho opravného prostriedku uplatneného proti rozhodnutiu Úradu dôchodkového zabezpečenia a žiada rozhodnutie zrušiť s tým, že si od 1. 3. 1990 starobný dôchodok nenárokuje, lebo v jeho prípade dôjde k rehabilitácii, na základe čoho bude môcť pracovať na pedagogickej fakulte, a o priznanie dôchodku požiada ako vysokoškolský učiteľ po dosiahnutí veku 65 rokov. Uvedené vyjadrenie navrhovateľa súd prvého stupňa považoval za rozhodujúce pre rozhodnutie o uplatnenom opravnom prostriedku.

Proti uzneseniu súdu prvého stupňa podal odvolanie Úrad dôchodkového zabezpečenia. Žiadal ho zrušiť a vec vrátiť tomuto súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Namietal nesprávny postup súdu prvého stupňa, ktorý rozhodol bez toho, že by preskúmal zákonnosť opravným prostriedkom napadnutého rozhodnutia Úradu dôchodkového zabezpečenia, nevyčkal ani na jeho písomné vyjadrenie, neoboznámil sa s jeho dávkovým spisom a nebral do úvahy zákonom stanovený postup

pre rozhodnutie po zmene skutočností rozhodných pre nárok na výplatu dávky. Poukazoval na to, že navrhovateľ sám uplatnil žiadosť o priznanie starobného dôchodku po dovŕšení veku 60 rokov a skončení trvalého pracovného pomeru u podniku P. S. v B., kde pracoval ako robotník, a rozhodnutím z 8. 12. 1989 bola vybavená táto jeho žiadosť o dôchodok po obdržaní dodatočne získaných podkladov významných pre ustálenie výšky dávky. Ak o priznaní požadovanej dávky bolo rozhodnuté a v uplatnenom opravnom prostriedku navrhovateľ namietal jej výšku, dožadujúc sa započítania dlhšej doby zamestnania, pričom až následne sa rozhodol pokračovať v zamestnaní, bolo povinnosťou súdu už v danom preskúmovacom konaní posúdiť opodstatnenosť jeho nárokov z uplatneného opravného prostriedku pre hodnotenie dlhšej doby zamestnania.

Navrhovateľ v písomnom vyjadrení k odvolaniu Úradu dôchodkového zabezpečenia popieral tvrdenia o tom, že by o priznanie dôchodku požiadal ako robotník podniku P. S. v B. Uvádza, že nikdy nebol robotníkom a občianskym preukazom môže preukázať, že mu naďalej trvá pracovný pomer s Pedagogickou fakultou v B., lebo proti rozhodnutiam súdov z jeho pracovnoprávneho sporu s touto fakultou o neplatnosť výpovede boli uplatňované mimoriadne opravné prostriedky.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací, zrušil uvedené uznesenie súdu prvého stupňa (§ 212 ods. 1 O. s. p.) a vec mu vrátil na ďalšie konanie a na nové rozhodnutie.

Odôvodnenie :

Z obsahu dávkového spisu bývalého Úradu dôchodkového zabezpečenia v Bratislave vyplýva, že navrhovateľ žiadal priznať starobný dôchodok žiadosťou spísanou 4. 7. 1989 na bývalom Okresnom národnom výbore v B., ktorá je ním vlastnoručne podpísaná. Z prehľadu dôb zamestnania, obsiahnutého v žiadosti, je zrejmé, že ako posledný zamestnávateľ navrhovateľa pred podaním tejto žiadosti sú uvedené Pozemné stavby v B., kde navrhovateľ pracoval od 1. 9. 1986 do 4. 7. 1989 ako robotník. Uvedený prehľad zároveň síce vykazuje aj pracovné pôsobenie navrhovateľa na Pedagogickej fakulte v B., v zadení odborného asistenta, ale len za čas od 1. 9. 1960 do 1. 9. 1965. Na základe tejto žiadosti odporca rozhodol o priznaní starobného dôchodku navrhovateľovi od 5. 7. 1989 rozhodnutím zo 7. 9. 1989, ktorým mu výšku dôchodku vymeral v sume 1653 Kčs mesačne. Zmenovým rozhodnutím z 23. 10. 1989 mu výšku dôchodku upravil na 1785 Kčs a ďalším zmenovým rozhodnutím z 8. 12. 1989 na 1928 Kčs mesačne.

Z návrhu na preskúmanie rozhodnutia Úradu dôchodkového zabezpečenia, podaného navrhovateľom na súde 16. 11. 1989, vyplýva, že navrhovateľ namietal nesprávne započítanie jeho dôb zamestnania, okrem iného i z toho dôvodu, že nemal hodnotenú dobu zamestnania na Pedagogickej fakulte v B. i po 1. 10. 1965 až do uplatnenia žiadosti na dôchodok bez prerušenia. Zápočtu tejto doby zamestnania sa dožadoval s poukazom na obnovovaný pracovnoprávny spor o neplatnosť výpovede na základe mimoriadnych opravných prostriedkov. Dôchodok nepovažoval za spravodlivo vymeraný aj z hľadiska stanovenia výšky priemerného zárobku tvoriaceho základ pre výpočet dôchodku a v tejto súvislosti v opravnom prostriedku uvádzal, že Úrad by rozhodol spravodlivo, keby za základ pre stanovenie výšky dôchodku bol použil zárobok troch na dôchodok odchádzajúcich spolupracovníkov.

Posúdením opodstatnenosti týchto požiadaviek navrhovateľa po jeho oznámení, že od 1. 3. 1990 si dôchodok nenárokuje, sa súd prvého stupňa nezaoberal a nevenoval žiadnu pozornosť zisťovaniu, či rozhodnutie o starobnom dôchodku navrhovateľa je alebo nie je v súlade so zákonom. Preto v tomto smere bolo odvolanie Úradu dôchodkového zabezpečenia dôvodné.

Podmienky nároku na starobný dôchodok upravuje zákon č. 100/1988 Zb., o sociálnom zabezpečení, v ustanovení § 21. Ak občan splnil podmienky pre nárok na starobný dôchodok podľa platnej právnej úpravy, môže pokračovať v ďalšom zamestnaní podľa svojich fyzických a duševných schopností a nepoužiť svoje právo na odchod do dôchodku. Rovnako platná právna úprava dôchodkového

zabezpečenia umožňuje, aby sa požívateľ starobného dôchodku rozhodol zvoliť namiesto výplaty starobného dôchodku zvyšovanie nároku na tento dôchodok (§ 23 zákona č. 100/1988 Zb.). V takom prípade sa výplata starobného dôchodku zastaví; treba však, aby dôchodca túto zmenu skutočností rozhodných pre nárok na výplatu dávky oznámil platiteľovi dôchodku, t. j. v danom prípade Úradu dôchodkového zabezpečenia v Bratislave.

V tejto súvislosti treba poukázať na to, že je nutné rozlišovať zánik nároku na dávku od zániku nároku na výplatu dávky. Tu platia obdobné princípy ako u vzniku nároku na dávku a na jej výplatu. K zániku nároku na dávku spravidla dôjde, ak zanikne niektorá z podmienok rozhodných pre vznik nároku na dávku a jeho trvanie alebo ak sa napr. dodatočne zistí, že nárok na dávku vôbec nevznikol. V takých prípadoch je nutné dávku odňať. Pri zániku nároku na výplatu dávky dochádza iba k zániku niektorej z podmienok nároku na túto výplatu, ale podmienky nároku na dávku samotnú zostávajú nedotknuté, a preto i nárok na dávku trvá. V takom prípade, ak pominie prekážka brániaca vo výplate, výplata dávky sa opäť uvoľní. Keď požívateľ starobného dôchodku nastúpi do zamestnania, pretože si chce zvyšovať tento dôchodok ďalším zamestnávaním, vznikne prekážka brániaca vo výplate dávky. Po oznámení tejto skutočnosti platiteľovi dôchodku mu bude výplata dôchodku zastavená; obnoví sa však na základe žiadosti po skončení takého zamestnania.

Ako vyplýva z obsahu spisu, podmienky nároku na starobný dôchodok v zmysle ustanovenia § 21 zákona č. 100/1988 Zb. navrhovateľ splnil. Jeho prejav vôle vyjadrený na pojednávaní pred súdom prvého stupňa, že žiada zrušiť rozhodnutie Úradu dôchodkového zabezpečenia, lebo si starobný dôchodok nenárokuje od 1. 3. 1990, keďže v jeho prípade má dôjsť k rehabilitácii, na základe čoho bude môcť pracovať na pedagogickej fakulte, a o priznanie dôchodku požiada neskôr ako vysokoškolský učiteľ (pokiaľ tento prejav vôle nebude iným spôsobom upresňovaný), bol svojím obsahom oznámením o vzdaní sa práva na výplatu dávky od 1. 3. 1990 a z hľadiska perfektnosti a okamihu jeho právnych dôsledkov mal byť urobený voči Úradu dôchodkového zabezpečenia ako platiteľovi dávky. Rozhodovanie o dávkach dôchodkového zabezpečenia je totiž zákonom zverené do kompetencie príslušných orgánov dôchodkového zabezpečenia, čo zakotvuje ustanovenie § 116 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb., takže do ich právomoci patrí aj rozhodovanie o predtým priznanej dávke po zmene skutočností rozhodných pre nárok na jej výplatu (§ 96 ods. 3 citovaného zákona). V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje aj na ustanovenie § 119 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb., upravujúce spôsob začatia konania o zmene poskytovania už priznanej dávky, z ktorého treba vyvodiť, že ak nejde o prípad, kedy konanie možno začať z podnetu samotného orgánu príslušného na rozhodnutie o takej zmene, konanie o zmene poskytovania už priznanej dávky sa začína na základe písomnej žiadosti.

Tým, že navrhovateľ oznámenie o tom, že od 1. 3. 1990 už nechce poberať starobný dôchodok, urobil pred súdom, Úrad dôchodkového zabezpečenia sa o tomto jeho ozname dozvedel sprostredkované (prostredníctvom súdu), a to hlavne z dôvodov napadnutého uznesenia, ktoré bolo odporcovi doručené 20. 2. 1990. Ako dokladá dávkový spis v tejto veci, následne vydaným rozhodnutím z 8. 3. 1990. Úrad potom rozhodol o zastavení výplaty starobného dôchodku navrhovateľovi dňom 1. 3. 1990. Toto rozhodnutie bolo doručené navrhovateľovi 14. 3. 1990. Bez povšimnutia v odvolacom konaní však v tejto súvislosti nemohlo zostať, že pri vydaní uvedeného rozhodnutia o zastavení výplaty dávky nebolo dodržané ustanovenie § 96 ods. 3, 4 zákona č. 100/1988 Zb., z ktorých vyplýva, že zastavenie výplaty dávky sa vykoná odo dňa nasledujúceho po dni, ktorým uplynulo obdobie, za ktoré už bola dávka vyplatená. V rámci právnych istôt vzhľadom na spôsob výplaty dávky, ktorá sa uskutočňuje dopredu v pravidelných mesačných lehotách v zmysle ustanovenia § 101 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb., mala byť aj v danom prípade rešpektovaná zákonom stanovená povinnosť najprv doručiť dôchodcovi rozhodnutie o zastavení výplaty dávky a zastavenie výplaty dávky realizovať až po doručení takéhoto rozhodnutia.

Vzhľadom na to, že oznámenie požívateľa starobného dôchodku, že nechce poberať starobný

dôchodok a žiada jeho výplatu zastaviť z dôvodu ďalšieho zamestnania, je svojím obsahom žiadosťou na rozhodnutie o zmene skutočností rozhodných pre nárok na výplatu dávky, nemôže byť takýto oznam dôvodom na zrušenie predtým vydaného rozhodnutia o priznaní starobného dôchodku v súdnom konaní, v ktorom sa má preskúmať rozhodnutie o priznaní dôchodku. Úlohou preskúmacieho konania v zmysle ustanovenia § 244 a nasl. O. s. p. bolo preskúmať zákonnosť rozhodnutia orgánu dôchodkového zabezpečenia zo všetkých hľadísk bez ohľadu na to, z akých dôvodov bolo napadnuté opravným prostriedkom, a podľa tejto zásady, vyplývajúcej zo zákona, mal postupovať aj súd prvého stupňa, a to aj za stavu, že navrhovateľ sám navrhol jeho zrušenie z iného dôvodu, než pôvodne uviedol v uplatnenom opravnom prostriedku. Okrem toho treba brať do úvahy, že navrhovateľovi za dobu od uplatnenia žiadosti o starobný dôchodok do oznámenia, že dôchodok nechce poberať z dôvodu ďalšieho zamestnania, dôchodok prináležal, a aj s ohľadom na túto skutočnosť je daná povinnosť preskúmať opravným prostriedkom napadnuté rozhodnutie o priznaní starobného dôchodku navrhovateľovi, pokiaľ by nedošlo k účinnému späťvzatiu opravného prostriedku zo strany navrhovateľa.

Keďže súd prvého stupňa o zrušení rozhodnutia o priznaní starobného dôchodku navrhovateľovi rozhodol bez toho, že by ho preskúmal po vecnej stránke, i keď mal takú povinnosť, odvolací súd jeho uznesenie podľa ustanovenia § 221 ods. 1 O. s. p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a na nové rozhodnutie.

V novom rozhodnutí bude povinnosťou súdu prvého stupňa rozhodnúť aj o trovách celého konania (§ 224 ods. 3 O. s. p.).

Poznámky pod čiarou:

1) v znení pred novelizáciou zákona č. 519/1991 Zb.